Haar onverwachte beslissing
het roer om te gooien geeft
haar rust, maar ook onzekerheid.
Wat is wijsheid?

Op handen gedragen

THEA ZOETEMAN

Roman

Thea Zoeteman

Op handen gedragen

Z&K
Uitgeverij Zomer & Keuning

Voetstappen in het zand

Ik droomde eens en zie ik liep,
aan het strand bij lage tij.
Ik was daar niet alleen,
want ook de Heere liep aan mijn zij.

We liepen samen het leven door,
en lieten in het zand
een spoor van stappen, twee aan twee,
de Heere liep aan mijn hand.

Ik stopte en keek achter mij,
en zag mijn levensloop
in tijden van geluk en vreugd,
van diepe smart en hoop.

Maar als ik goed het spoor bekeek,
zag ik langs heel de baan,
daar waar het juist het moeilijkst was,
maar één paar stappen staan.

Ik zei toen: 'Heere, waarom dan toch?
Juist toen ik U nodig had,
juist toen ik geen uitkomst zag,
op het zwaarste deel van het pad.'

De Heere keek me toen vol liefde aan
en antwoordde op mijn vragen:
'Mijn lieve kind, toen het het moeilijkst was,
toen heb ik jou gedragen.'

1

'Ik stop ermee!'

Sabine zegt het halfluid, terwijl ze geleund tegen het portier van haar auto haar ogen laat glijden over het grote gebouw voor haar. Haar blik blijft steken bij de derde verdieping.

'Ik stop ermee,' herhaalt ze in zichzelf. 'Dit houd ik niet langer vol.'

Haar blik dwaalt naar de ingang waarboven in verlichte neonletters de naam van het verpleeghuis te lezen is: 'De Haven'.

Deze naam is te danken aan de haven die een halve eeuw geleden op deze plaats was gelegen, maar daarna gedempt was en volgebouwd werd met een nieuwbouwwijk, waaronder dit verpleeghuis.

Nadat de oude haven was gedempt, is er een nieuwe gekomen aan de rand van de rivier die deze woonplaats Westdam voor een derde deel markeert.

Opnieuw gaat Sabines blik naar de derde verdieping, waar zij inmiddels twee jaar heeft gewerkt en een band heeft opgebouwd met de bewoners die daar opgenomen zijn. Ze heeft er in die twee jaar velen zien komen en ook velen zien overlijden. Mooie en verdrietige herinneringen liggen daar. Het was werk waar ze veel voldoening in vond.

Ze betrapt zichzelf erop dat ze nu al in de verleden tijd denkt. En dat, terwijl ze nu nog geen vaste plannen heeft voor de toekomst. Ze weet niet hoe ze verder wil gaan. Wel weet ze dat er een beslissing genomen moet worden. Een beslissing waar ze eerst grondig over na moet denken.

Ze heeft er keihard aan gewerkt om haar diploma verzorging te halen. Het is gelukt, met de hakken over de sloot. Toen vond ze de werkdruk al veel te hoog. Daar kwam bij dat ze haar leerpunten moest halen en aan haar theorie voor school moest werken.

Toen ze eenmaal haar diploma op zak had, dacht ze dat het daarna veel beter zou gaan. Ze hoefde immers geen energie meer in het leren te steken. Nu kon ze zich helemaal geven aan het verzorgen van de cliënten die hier in het verpleeghuis verbleven.

Helaas had ze het verkeerd ingeschat, want de werkdruk werd steeds hoger. Er was tekort aan personeel en het werd niet aangevuld. Dat had te maken met bezuinigingen in de zorg. Ze moest voor twee tegelijk werken, misschien wel voor drie. Als ze aan het eind van haar dienst naar huis mocht, was ze zo moe dat er geen energie meer overbleef om voor zichzelf te koken of iets in huis te doen.

Sinds een halfjaar woonde ze in een eigen flat. Nu vraagt ze zich af of ze daar niet wat langer mee had moeten wachten. Thuis bij haar ouders was het makkelijker. Het eten kreeg ze klaargemaakt voor haar neus, ze hoefde geen boodschappen te doen of het huis bij te houden. Behalve haar eigen kamer dan.

Sabine opent het portier en gaat achter het stuur zitten. Toch komt ze er niet toe om meteen weg te rijden. Haar ogen dwalen over het gebouw voor haar zonder werkelijk iets te zien.

Het gaat niet goed. Ze weet het. Haar gezondheid laat de laatste tijd steeds meer te wensen over. Er gaat bijna geen dag meer voorbij dat ze niet moe is en haar pijnlijke rug niet voelt. Ze wilde niet opgeven, maar doorgaan. Hier had ze immers haar felbegeerde diploma voor willen halen!

Vanmiddag werd ze door het hoofd op het matje geroepen. Ze was vergeten mevrouw Van Howaarden naar beneden te brengen, waar een taxi haar op zou komen halen.

Ze begon dus ook al dingen te vergeten. En dat is onmogelijk in de zorg. Ze heeft haar verantwoordelijkheid voor de mensen op de afdeling.

Er begon deze middag een alarmbelletje in haar hoofd te rinkelen. Een alarmbelletje dat ze al vaker had gehoord, maar

waar ze geen aandacht aan had gegeven. Nu gaat het hardnekkiger rinkelen.

Dat ze zich moe voelt en rugpijn heeft, is vervelend, maar dat is háár zorg. Dat ze dingen gaat vergeten, gaat ten koste van de cliënten. Dat vindt ze veel ernstiger.

Ze heeft de kwaliteit van zorg altijd hooggehouden. Nu maakte ze een fout omdat ze het niet langer aankon.

Gelukkig ging het nu nog om een taxi en niet om medicijnen of een medische handeling. Dat was veel erger geweest. Maar het had evengoed niet mogen gebeuren.

Er wordt op het raampje van haar auto geklopt. Sabine laat het raampje zakken en een vriendelijke man buigt zich naar haar toe. 'Gaat het goed met je?'

'Ja hoor.' Sabine knikt nadrukkelijk. 'Dank u wel.'

Ze doet het raampje weer dicht en draait het sleuteltje om in het contact.

Ze voelt zich moe. Oneindig moe. Is het eigenlijk wel verantwoord om nu te gaan rijden? Ze had vanmorgen veel beter de bus kunnen pakken.

In een rustig gangetje rijdt ze het parkeerterrein af. Een geluk dat het niet zo ver is naar haar flat. Ze moet er niet aan denken dat ze een halfuur of drie kwartier moet rijden.

Met een onbevredigd gevoel voegt ze zich tussen het verkeer. Onbevredigd, omdat het vandaag weer niet is verlopen zoals ze zich gewenst had. En het zal er niet beter op worden.

Gelukkig heeft ze nu een vrij weekend voor zich liggen. Ze verheugt zich erop.

Het afdelingshoofd, Anja, had haar gevraagd of ze wilde doorwerken omdat er een collega ziek was. Ze is heus niet te beroerd om in te vallen als het noodzakelijk is, maar ze is al een volle week aan het werk. Ze kan niet meer. Op deze manier zou ze nog meer fouten gaan maken en daar past ze voor. Het gezicht van Anja betrok toen ze weigerde, en ze voelde zich een moment schuldig. Toch wist ze dat het goed

was dat ze 'nee' zei. Nu moet ze in de eerste plaats om zichzelf denken.

Sabine is opgelucht als ze haar straat in rijdt. Ze parkeert haar auto op een plek dicht bij de ingang van haar flat. Daarna hijst ze zich twee trappen op naar boven, draait de deur van het slot en laat haar jas van zich af glijden. Ze weet de jas nog net op het haakje te hangen en laat zich daarna in de kamer moe op de bank vallen. Ze moet eten, maar dat kan over een uurtje ook nog. Eerst even liggen.

Ze sluit haar ogen en binnen een minuut slaapt ze.

Sabine knippert met haar ogen als ze wakker wordt. Het is donker om haar heen. De straatlantaarns geven een diffuus licht in haar kamer. Nog suf van de slaap gaat ze rechtop zitten en ze wrijft met haar handen langs haar ogen. Ze moet heel lang geslapen hebben. Ze doet het licht van de schemerlamp aan en knippert met haar ogen. Dan gaat haar blik naar de klok.

Wat? Is het werkelijk al halftwaalf? Heeft ze zo lang geslapen?

Ze heeft haar zorgkleding nog aan. Ze is er zo mee op de bank in slaap gevallen. Het moet niet gekker worden!

Een leeg gevoel in haar maag laat haar voelen dat ze iets moet eten. En dorst heeft ze ook. Daar eerst maar iets aan doen.

Als ze gegeten heeft, neemt ze een warme douche waar ze een beetje van opknapt.

Het is inmiddels halfeen. De nacht is al begonnen. Ze is blij dat ze morgen vrij is en geen afspraken heeft staan. Ze kan uitslapen als ze dat wil.

Het is één uur als ze besluit om naar bed te gaan. Slapen zal ze waarschijnlijk de eerste uren niet, maar ze heeft een mooi boek dat ze deze week van de bieb heeft geleend. Ze heeft zin om daarin te beginnen.

De volgende morgen wordt ze om halfnegen wakker. Met onderbreking van de twee uur die ze wakker is geweest gisteravond laat, heeft ze het klokje rond geslapen.

In het boek is ze niet verder gekomen dan de tweede bladzij. Het is naast haar bed op de vloer gegleden.

Sabine gaat op de rand van haar bed zitten en rekt zich uit. De dag ligt als een blanco vel voor haar en daar zal ze van gaan genieten.

Eerst gaat ze een ontbijt voor zichzelf klaarmaken. Daarna moeten de benodigde boodschappen gehaald worden. En verder zal ze zien hoe de dag zich in gaat vullen.

Het is mooi weer, maar er staat een harde wind. Dat merkt ze meteen als ze naar buiten komt om naar de supermarkt te gaan. Het is halverwege de maand maart, waarin je onstuimige buien kunt verwachten.

Ze verlangt naar het voorjaar dat nu niet meer zo lang op zich laat wachten. De eerste sneeuwklokjes hebben zich al vorige maand laten zien. Een voorbode van de lente.

Vlak voordat ze in haar auto stapt, gaat haar telefoon. Op het venster ziet ze dat het haar zus Anne-Wil is. Nou vooruit, het kan wel even.

Terwijl ze achter het stuur kruipt, begint ze het gesprek met een: 'Ha Anne-Wil.'

'Ha zus. Hoe is het? We hebben elkaar lang niet gezien of gesproken. Het wordt weer eens hoog tijd dat je een bakkie bij me komt doen. Of ik bij jou. Kan je vanmorgen?'

Dat is Anne-Wil. Heel direct en meteen gericht op haar doel. Sabine glimlacht. Haar zus heeft gelijk. Hoelang is het geleden dat ze hebben bijgepraat? En eigenlijk verlangt ze ook weer naar haar twee neefjes: Sam van vier en Tom van twee.

'Je hebt gelijk,' geeft ze toe. 'Ik wil die twee aapjes van jou wel weer eens knuffelen.'

'Mij niet?' Er klinkt een lach door in Anne-Wils stem.

'Jou ook en Paul erbij. Ik sta nu op het punt om bood-

schappen te doen. Daarna kom ik door naar jou. Dus je zult nog even geduld moeten hebben.'

'Oké, ik zie je straks wel. Ik loop ondertussen naar de bakker hier om de hoek voor iets lekkers bij de koffie.'

'Nee Wil, ik heb net twee broodjes achter mijn kiezen.'

'Nou én, wat zou dat? Voordat je hier bent, duurt het nog even. En je moet er nog van groeien.'

Sabine giechelt. 'In de breedte zeker…'

'Over jouw lijntje heb je niets te klagen. Ik zie je zo.'

Sabine glimlacht als ze haar mobiel weer terugschuift in haar tas. Ze verlangt opeens naar haar zus en haar twee kleine neefjes. En natuurlijk niet te vergeten haar zwager. Met hem kan ze ook goed opschieten.

In gedachten rijdt ze naar de supermarkt. Anne-Wil woont met haar man en twee kinderen aan de buitenkant van Westdam. Het is eigenlijk maar een klein stukje van haar flat naar haar zus. Waarom doet ze dit niet vaker, en waarom moet haar zus haar eraan herinneren dat het weer veel te lang geleden is?

Ach, ze weet het immers wel. Het werk in De Haven slokt voor een groot deel haar tijd op. En omdat ze na haar diensten te moe is om iets te ondernemen, blijft er steeds minder tijd over voor andere leuke dingen. De vrije tijd die ze overhoudt, gebruikt ze meestal voor de klusjes in haar flat en aan bezoekjes aan haar ouders.

Meer en meer gaat ze de balans van haar leven opmaken. Ze schrikt van de ontdekking die ze nu doet. Want wat is er over van ontspanning en haar sociale contacten? Waar is haar vriendinnengroepje gebleven, waar ze tot vorig jaar regelmatig mee optrok?

Hoe vaak is het niet gebeurd dat Annelot haar belde om af te spreken? En even hoe vaak is het niet gebeurd dat ze het afwimpelde omdat ze genoeg aan zichzelf had? Haar werk, haar flat en de tijd die ze overhad om te slapen of om in een stoel tot rust te komen?

Dat ze van haar vriendinnen het laatste halfjaar weinig tot

niets meer heeft gehoord, vindt ze vervelend. Maar dat zelfs Annelot het af liet weten, doet haar pijn.

Annelot was de vriendin met wie ze het meest optrok en met wie ze heel veel deelde. En wat was er nu van hun vriendschap over? Helemaal niets!

Het valt haar niet kwalijk te nemen. Ze zou op een dag er zelf ook genoeg van gekregen hebben als haar vriendin geen tijd meer voor haar zou hebben.

Het is alsof haar ogen voor het eerst opengaan voor het leven dat ze nu leidt.

Haar sociale leven is ze door haar eigen schuld voor een groot deel kwijtgeraakt. Het schokt haar meer dan ze op dit moment voor zichzelf bekennen wil.

In gedachten doet ze even later haar boodschappen. Ze beseft dat ze haar hoofd er goed bij moet houden, anders vergeet ze de helft. Ze besluit om alles eerst thuis te brengen omdat het een en ander gekoeld moet worden.

Daarna pakt ze het gemengde boeket, dat ze daar gelijk heeft gekocht, en de berencakejes voor haar twee neefjes, doet de deur op slot en neemt voor de tweede keer die morgen de trappen naar beneden.

'Ik ben blij je weer te zien, Sabine. Voor de volgende keer moeten we er niet zo'n lange tijd overheen laten gaan.'

'Omstandigheden,' mompelt Sabine. 'Dat leg ik je straks wel uit.'

Ze drukt het boeket in Anne-Wils handen. Sam en Tom zijn achter hun moeder aan gekomen en slaan hun armpjes om een been en een arm van Sabine heen.

Met veel gemanoeuvreer probeert Sabine de cakejes uit haar tas te halen, wat haar met moeite lukt.

Ze lacht. 'Toe jongens… Als jullie me zo vasthouden, kan ik niets uit mijn tas halen.'

Ze laten meteen los en nieuwsgierig kijken ze toe wat hun tante tevoorschijn haalt.

‘Waar hebben we dit allemaal aan te danken?’ lacht Anne-Wil, terwijl ze genietend naar het kleurrijke boeket in haar handen kijkt.

‘Dat mag best weleens een keer,’ vindt Sabine. ‘Alsjeblieft, jongens. Niet knijpen, want dan zijn het kruimels.’

Anne-Wil legt het boeket op het aanrecht en zoekt een vaas en ook gelijk een trommeltje waar de cakejes in kunnen. Natuurlijk onder protest van haar zoontjes, die meteen hun tanden erin willen zetten.

‘Straks,’ belooft Anne-Wil. ‘Ik ga nu koffiezetten en jullie krijgen ook iets te drinken. Ga maar vast naar de kamer.’

Terwijl Anne-Wil voor de koffie en appelsap zorgt, schikt Sabine de bloemen in een vaas.

‘Ze staan prachtig,’ zegt ze. ‘Waar zal ik ze neerzetten, Wil?’

‘Op de kleine tafel in de kamer. Ze zijn inderdaad schitterend.’ Anne-Wil kijkt met waardering naar de vaas met bloemen die Sabine in haar handen houdt. Rozen met aronskelken. ‘Je maakt het veel te gek. Dit is geen goedkope bos geweest.’

Sabine haalt haar schouders op. ‘Lekker belangrijk.’

Even later zitten ze in de kamer aan de koffie. Anne-Wil heeft bij de bakker voor ieder een roomhoorntje gehaald.

‘Niet te groot en toch lekker,’ zegt ze.

Sabine giechelt. ‘Het lijkt wel of we iets te vieren hebben.’

Ze kijkt naar haar twee neefjes die hun mond vol hebben met cake. Tom knoeit kwistig met de kruimels en er komt meer naast zijn bordje dan erop.

‘Is Paul er niet?’

‘Nee. Hij heeft weekenddienst. Ik hoop dat het vandaag iets rustiger is voor hem. Deze week had hij een paar heftige dingen meegemaakt. Meestal kan hij het van zich afzetten, maar deze keer niet.’ Anne-Wil kijkt bezorgd.

‘Lukt het hem om met jou erover te praten?’

‘Dat wel. Ik laat hem praten en ik hoef weinig terug te zeggen, want ik merk dat het al helpt om alleen maar te luiste-

ren. Het werk bij de politie is vaak zwaar. En toch moet hij er niet aan denken om ermee te stoppen en ander werk te zoeken.'

Sabine is er even stil van. Stoppen en ander werk zoeken… Dat is precies waar het bij haar op dit moment om draait.

Paul is een doorzetter. Hij geeft het niet zomaar op. Het werk bij de politie heeft de liefde van zijn hart. En zij?

Ze twijfelt opeens sterk aan zichzelf. Ligt het aan haar dat ze haar werk in De Haven op wil geven? Is ze te weinig gemotiveerd? Heeft ze geen doorzettingsvermogen?

Het gevoel van onzekerheid overweldigt haar opeens.

Anne-Wil kijkt haar peinzend aan en denkt te weten waar Sabines gedachten heen gaan.

'Paul redt het wel. Hij staat stevig in zijn schoenen en hij gáát ervoor. En het is niet altijd negatief. Hij maakt ook heel veel mooie dingen mee.'

'Bij mij ligt het anders,' zegt Sabine. 'Ik ga het niet redden in De Haven. Het wordt me te veel.'

Anne-Wil schuift op het puntje van haar stoel. De mokken met koffie blijven onaangeroerd op de tafel staan.

'Vertel, Sabien, wat is er aan de hand? Gaat het op je werk niet goed?'

Sabine begint te vertellen. Het is alsof er een dam is doorgebroken en alles wat haar dwarszit, komt er als een aaneengesloten golf uit. Haar zus luistert zonder haar te onderbreken.

'Ik weet niet wat ik moet doen, Wil,' zegt Sabine ten slotte. 'Het enige wat ik weet, is dat ik hondsmoe ben en dat mijn rugpijn dagelijks erger wordt.'

'Ben je al bij de dokter geweest?'

'Nee. Ik weet immers de oorzaak?'

'Misschien is er wel meer aan de hand dan alleen de hoge werkdruk. Het is niet verkeerd om de huisarts te raadplegen, Sabine. Heb je behalve dat nog meer lichamelijke klachten?'

'Spierpijn,' reageert Sabine kort.

Het blijft een poosje stil tussen de twee zussen. Sam en Tom zijn ondertussen in de speelgoedhoek gekropen en onder veel gebrom en getoeter laten ze autootjes op het verkeerskleed rijden.

'Het zou jammer zijn van je diploma,' gaat Anne-Wil peinzend verder. 'Je hebt er keihard voor geknokt om het te halen. Heb je er al met je collega's over gesproken?'

Sabine schudt haar hoofd. 'Wel in het algemeen. Iedereen is het erover eens dat de werkdruk veel te hoog is. Als het echt niet meer gaat, zijn er weleens uitzendkrachten. Maar dan komen we van de regen in de drup. Ze weten vaak niet hoe de gang van zaken is op de afdeling en ze moeten eerst ingewerkt worden. Dat kost ons nog meer tijd.'

'Beseft de directie van De Haven dat het zo niet langer door kan gaan?'

Sabine haalt haar schouders op. 'Ik heb geen idee. Het is al eerder aangekaart, maar er wordt vervolgens niets aan gedaan.'

'Is het geen optie om met je diploma een andere tak van de zorg te gaan doen? Met dat diploma kun je toch veel meer dan alleen werken in een verpleeghuis?'

'Jawel. Het is heel breed. Hoewel het erin zit dat ik dan een bijscholingscursus moet gaan volgen. Maar dat moet je regelmatig toch wel. En dat vind ik niet erg. Wel is het zo dat de bezuinigingen in alle takken van de zorg voorkomen. Ik hoorde pas van iemand die in de thuiszorg werkt, dat het daar al net zo aan toegaat als bij ons. Te veel cliënten moeten helpen in een te kort tijdsbestek. Ze rent van het ene adres naar het andere en heeft net als wij op de afdeling geen tijd om een praatje te maken of extra aandacht aan de mensen te geven. En dat hebben ze bijna net zo hard nodig als de zorg die ze krijgen.'

'Wat wil je nu gaan doen?'

'Ik weet het nog niet. Ik ga erover nadenken. Als ik van baan wil veranderen, dan moet ik er naderhand geen spijt van krijgen.'

‘Daarbij moet je geen oude schoenen weggooien voordat je nieuwe hebt,’ vindt Anne-Wil.

Sabine is opgelucht dat ze er met haar zus over heeft gesproken, al komt er geen oplossing.

Het is fijn dat Anne-Wil kan luisteren. Daardoor lijkt het nu iets minder zwaar.

Ze blijft bij haar zus en neefjes eten, en die middag gaan ze met elkaar winkelen. Het onderwerp De Haven wordt niet meer aangeroerd. Sabine is blij om het over andere dingen te hebben. Het beheerst al te veel haar leven.

Later in de middag gaat ze naar haar ouders en eet daar een boterham mee. Over haar zorgen wat haar werk betreft, zwijgt ze. Ze weet zeker dat vooral haar moeder zich daar druk om gaat maken. Als het zover is dat ze besloten heeft om van baan te veranderen, is het nog vroeg genoeg om het aan haar ouders te vertellen.

Haar moeder vindt het jammer dat ze de rest van de avond niet blijft, maar Sabine blijft vastbesloten.

‘Een andere keer blijf ik langer, mam,’ belooft ze. ‘Vanavond wil ik thuis zijn.’

Die avond installeert ze zich met haar mooie boek in een makkelijke stoel. Een gezellig muziekje op de achtergrond, een goedgevuld glas en een schaaltje met nootjes.

Meer heeft ze op dit moment niet nodig. Deze avond is van haar.

2

Met lange halen trekt Sabine een borstel door haar donkere haren. In het licht van de lamp schittert het vonkjes. Ze ziet het in de spiegel.

Eigenlijk moet ze nodig naar de kapper. Het wordt te lang. Daarbij heeft ze een dikke bos haar dat springerig en speels om haar gezicht heen valt. Ze schuift de voorste lokken aan weerskanten achter haar oren, maar meteen springen ze weer brutaal naar voren.

Het is geen doen. Ze moet zo snel mogelijk een afspraak maken.

Ze laat de borstel zakken en kijkt kritisch naar zichzelf. Ze ziet ongewoon bleek. Haar donkerbruine ogen steken daarbij bijna zwart af. Met haar handen masseert ze aan weerszijden langs haar gezicht alsof dat een rozige tint tevoorschijn moet toveren.

Ze komt te weinig in de buitenlucht. Ze weet het. Ze heeft een binnenhuiskleurtje.

Dat moet nu snel gaan veranderen. Op haar vrije dagen moet ze er meer op uit gaan. En ze moet niet te snel toegeven aan haar vermoeidheid. Op deze manier komt ze in een cirkel terecht. Te moe om iets te ondernemen, en juist door altijd binnen te blijven, wordt ze ook niet fitter.

Haar gedachten gaan naar Annelot. Hoelang is het geleden dat ze met haar had afgesproken? Ze schaamt zich omdat ze weet dat het aan haar lag dat het contact is verwaterd.

Wat heeft Annelot veel voor haar gedaan voordat ze in deze flat trok. Voor schuren, verven en behangen draaide ze haar hand niet om. En toen alles ingericht werd, had ze geholpen met schoonmaken en opruimen.

Als dank voor al die fantastische hulp heeft Sabine haar mee uit eten genomen.

En dat was het dan.

Naast haar werk in De Haven had ze meer dan genoeg aan

haar eigen huishouden. Doordat ze steeds zo moe was, kwam ze aan de leuke, ontspannende dingen niet toe. Annelot had diverse keren met haar willen afspreken, maar ze liet het steeds stranden op 'geen energie om weg te gaan' of 'ik moet dan juist werken'.

Daarnaast wilde ze regelmatig haar ouders, zus en zwager zien en spreken. Maar komt dat nu ook al niet op het lijstje van afschuiven te staan? Want ook haar zus liet haar voelen dat het veel te lang geleden was dat ze gezellig bij elkaar waren. Ook dat lag niet aan Anne-Wil. Het lag aan haar.

Langzaam laat ze zich op de rand van haar bed zakken.

Waar is ze het laatste halfjaar toch mee bezig geweest? Op deze manier graaft ze een kuil voor zichzelf door zich zo tekort te doen aan haar sociale contacten en haar leuke uitjes.

Hier moet verandering in komen. Als ze hier lang mee blijft wachten, komt er weer niets van terecht. Wat zou haar dus tegenhouden om nu gelijk te gaan bellen?

Ze toetst het nummer van Annelot in.

'Sabien… jij?' De verbazing die in Annelots stem doorklinkt, voelt voor Sabine ongemakkelijk aan. Maar ze begrijpt haar wel.

'Ha Lot. Allereerst wil ik je zeggen dat het me heel erg spijt dat ik jou het laatste halfjaar op een afstand heb gehouden. Ik wil je hiervoor mijn excuses aanbieden en je uitleggen hoe het komt.'

'Daar ben ik blij mee,' antwoordt Annelot. 'Ik baalde ervan dat het zo gelopen was. Ik heb je gemist, Sabien. Je bent mij inderdaad wel uitleg schuldig. Zullen we iets afspreken? Als we bij elkaar zijn, praat het makkelijker dan door de telefoon.'

'Dat is goed. Wanneer kun jij?'

Ze spreken af voor woensdagavond.

'En niet op het laatste moment afbellen, hè?'

Het klinkt plagend, maar tegelijk klinkt er een waarschuwing in door.

‘Ik zou niet meer durven, Lot!’

‘Oké, tot woensdag dan maar. Dan praten we verder.’

‘Vertel. Ik ben benieuwd.’ Annelot zit tegenover Sabine in een hoekje van de bank. Ze kijkt afwachtend en nieuwsgierig.

‘Nogmaals mijn excuses dat ik je heb laten vallen,’ begint Sabine wat ongemakkelijk. ‘Ik zal je vertellen hoe het gekomen is…’

Annelot luistert als Sabine, net als aan haar zus, nu ook al haar zorgen van dit afgelopen halfjaar aan haar vriendin vertelt. Sabine merkt dat het haar goeddoet door erover te praten. Het geeft haar een soort gevoel van bevrijding. Alsof het iets rustiger wordt bij haar vanbinnen.

‘Als de zaken er zo voor staan, dan moet er iets gebeuren,’ vat Annelot alles resoluut samen als Sabine is uitverteld. ‘Dit gaat ten koste van je gezondheid en van je vriendschappen. Op deze manier moet je niet verdergaan. Ik was verrast dat je nu zelf het initiatief had genomen door mij te bellen. Ik had al zoveel pogingen gedaan en jij had nooit tijd. Dus ik had het daarom opgegeven.’

‘Dat begrijp ik. Nogmaals, het spijt me. Ik hoop dat ik je vertrouwen weer terugkrijg.’

Annelot maakt een afwerend gebaar met haar hand. ‘Zullen we er een niet al te groot drama van maken? Ik weet nu de reden. Je hebt het niet makkelijk gehad en nog steeds niet. Daarom ben ik van mening dat er iets moet gebeuren. Je kunt op deze manier niet eindeloos doorgaan. Maar het is jouw keus en jouw beslissing.’

‘Ik weet niet wat ik moet doen.’

‘Voor jezelf alles eerst op een rijtje zetten,’ adviseert Annelot. ‘Wat is voor jou belangrijk en wat niet? Wat wil je precies en wat wil je juist niet? Het hele leven bestaat uit keuzes. En dat is er hier één van. En dan nog iets… Als je zo oververmoeid bent en amper tijd hebt voor ontspanning, waarom

máák je dan geen tijd? Neem een week vakantie en ga iets leuks doen. Boek een weekje weg.'

'Maar dat kan niet!'

'Ik zou niet weten waarom niet. Wanneer heb je voor het laatst vakantie gehad?'

'Van de zomer.'

Annelot kijkt Sabine spottend aan. 'Weet je wel hoelang dat geleden is? Het is bijna alweer zomer. Je hebt recht op een x-aantal vakantiedagen. Dat zul jij toch wel weten.'

'Maar het kan niet,' herhaalt Sabine. 'Er is personeelstekort met alle gevolgen die ik je zojuist heb verteld. Als ik vrij neem, loopt het nog meer in het honderd.'

Annelot schuift naar voren en steekt haar kin vastberaden in de lucht.

'Sabine Hoogland… Is dat jouw verantwoordelijkheid of die van afdeling 3 in De Haven?'

'Nou… Ook wel een deel die van mij.'

'Nee, oen! Ze zullen zelf meer personeel aan moeten nemen om alles goed te laten draaien. Ze kunnen daar toch moeilijk verwachten dat jullie dit tot in het oneindige blijven trekken? Het raakt een keer op. Dat zie je nu zelf. Je loopt op je achterste benen. Als je zo door blijft gaan, kom je in de ziektewet. Dan zijn ze je ook kwijt.'

'Jaaa…' Sabine kijkt nadenkend voor zich uit.

'Lieve Sabien… word eens wakker. Op deze manier kan jij niet verder. Laat dat eens tot je doordringen. Ik blijf erbij dat het hoog tijd wordt dat je een weekje vakantie neemt. Wat zeg ik? Drie weken. Dan kom je weer een beetje op adem, spaar je nieuwe energie zodat je fris en monter verder kunt op afdeling 3 van De Haven. Nou, hoe zeg ik dat?'

Sabine schiet tegen wil en dank in de lach. 'Jij weet het mooi te vertellen.'

'Het is de waarheid. Luister, ik ga ook vrij vragen in de kapperszaak waar ik werk. We huren samen ergens een huisje op een leuk vakantiepark hier in Nederland. Als jij lie-

ver naar het buitenland wilt, vind ik het ook prima. Tijdens die vakantie kunnen we de schade inhalen van dit afgelopen halfjaar. En denk erom dat je van die vakantie geniet. Dus waar wachten we nog op?'

Sabines mond valt open en ze kijkt haar vriendin sprakeloos aan. Het eerste wat door haar hoofd heen gaat, is dat het onmogelijk is. Ze kan niet gemist worden op de afdeling.

Dan dringen langzaam de woorden van Annelot tot haar door. Als ze op deze manier doorholt, zijn ze haar vroeg of laat ook een poos kwijt. Maar dan omdat ze in de ziektewet terechtkomt. En voorkomen is beter dan genezen.

'Ik geloof dat je gelijk hebt.'

'Hèhè… het kwartje valt. Waar staat je laptop? Dan gaan we gelijk een leuke vakantiebestemming uitkiezen.'

Nu schiet Sabine in de lach. 'Je bent wel voortvarend, hoor. Ik moet er eerst even over nadenken.'

'Niets ervan,' reageert Annelot kattig. 'Want dan ga jij je weer bedenken en kom je opnieuw met allerlei bezwaren. Dus… waar is de laptop?'

Een beetje overbluft staat Sabine op en vist het ding onder de bank vandaan. Ze gaat naast Annelot zitten en start de laptop op.

Het voelt onwerkelijk aan om opeens van de ene op de andere minuut een vakantie te boeken. Maar hoe meer ze erover nadenkt, hoe aanlokkelijker het wordt.

'Waar gaan we heen?' vraagt Annelot. 'Blijven we in Nederland of wil je verder weg?'

'Eigenlijk maakt me dat niet eens uit,' zegt Sabine. 'Als ik er maar uit ben.'

'Dat is tenminste klare taal,' knikt Annelot tevreden.

Wat later op de avond zitten ze tevreden tegenover elkaar. Ze hebben een leuk huisje gevonden op een vakantiepark in de buurt van Arnhem. Een prachtig gebied met beboste heuvels en dalen. De Posbank heet het, en Annelot vertelt dat ze er

als kind met haar ouders weleens is geweest.

'Het is daar schitterend, Bien. Het is net een stukje buitenland met haarspeldbochten en prachtige vergezichten. Je bent er dan echt helemaal uit. Laten we zo snel mogelijk vrij vragen, dan kunnen we de datum vastzetten en boeken.'

'Als het dan al niet bezet is.'

'Des te meer reden om er haast achter te zetten. Ik heb er nu al zin in.'

'Ik ook.'

Maar als Sabine eraan denkt dat ze haar vrije dagen moet doorgeven, krijgt ze het al warm. Het zal niet makkelijk gaan, dat weet ze nu al. Het is toch eigenlijk te gek dat ze daar een kleine strijd voor moet leveren. Het gaat haar hoe langer hoe meer tegenstaan.

Het wordt de laatste week van april en de eerste week van mei dat Sabine samen met Annelot een vakantie zal doorbrengen op 'Droomvallei', zoals het park heet.

Het gaat precies zoals Sabine had verwacht. Het heeft heel wat voeten in de aarde voordat ze toestemming krijgt om twee weken vrij te nemen.

'Langer dan een week zal niet gaan,' zegt Anja. 'Je weet dat we hier al vaak op oproepkrachten draaien, en we kunnen jou daarom niet te lang missen. Ik stel voor dat je eerst een week neemt en na een paar maanden nog eens een week?'

'Ik denk er niet aan. Twee weken, Anja. Daar sta ik op. Ik heb vorig jaar zomer voor het laatst een paar weken achter elkaar vakantie gehad. Behalve enkele vrije dagen is dit niet meer voorgekomen. Ik merk dat mijn energie opraakt.'

Anja kijkt bedenkelijk en speelt onrustig met een pen tussen haar vingers.

'Waarom nemen jullie niet meer personeel aan?' gaat Sabine verder. 'Dat zal het voor ons veel makkelijker maken.'

'Jij weet net zo goed als ik dat we een personeelsstop hebben,' reageert Anja stug. 'Vanwege bezuiniging mogen er op

dit moment geen vaste krachten meer aangenomen worden.'

'Onbegrijpelijk.' Sabine schudt haar hoofd. 'Het gaat ten koste van degenen die hier werken. Hoe dan ook, ik wil die vakantie vastzetten.'

Anja knikt met een bedenkelijk gezicht. 'Oké, maar dan wel pas over twee maanden. Eerst moet ik een nieuw dienstrooster maken en dan…'

'Eind april stel ik mijn grens. Later niet.'

'Je stelt wel eisen.'

'Ik zal wel moeten,' reageert Sabine boos. 'Ik loop al op mijn tenen. Wil je dat ik in de ziektewet kom? Dan ben je me waarschijnlijk nog langer kwijt.'

Het kan haar opeens niets meer schelen dat ze haar frustratie hier eerlijk opengooit. Dan weten ze meteen waar ze aan toe zijn. Ze heeft veel te lang haar mond gehouden om de lieve vrede te bewaren.

'Het zou een punt van bespreking in de vergadering kunnen zijn,' geeft Sabine verder advies. 'Hoe ga ik op een positieve manier verandering brengen in de werkdruk op de afdeling?'

Anja kijkt haar aan. Haar mond valt open. 'Jij durft heel wat te beweren.'

'Ik zeg alleen maar de waarheid, Anja. Er is niet eens tijd voor een praatje of andere persoonlijke aandacht voor de cliënten. En dat terwijl ze dat juist zo nodig hebben.'

Anja heft in een hulpeloos gebaar haar handen omhoog. 'Ik kan het ook niet helpen. Het schijnt overal in de zorg er zo aan toe te gaan. Daarom zullen we met elkaar er alles aan moeten doen om de beste zorg te geven die er is.'

'Daar moet ook de mogelijkheid toe zijn. En die is er niet.'

Anja kijkt ongeduldig op de klok. 'Er is geen tijd meer om hier verder over te praten. We hebben al te veel tijd vermorst. Snel aan de slag.'

Sabine beent met grote stappen weg. Het toppunt. Zelfs vakantie vragen kost te veel tijd. En als het vuur te na aan de

schenen wordt gelegd, wordt het gesprek pardoes afgebroken.

Als ze wat later in de pauze koffie zitten te drinken, zegt Loes, haar collega die naast haar zit: 'Ik heb iets opgevangen toen je vanmorgen met Anja stond te praten. Ik was in de spoelkeuken daarnaast bezig. Het is goed dat je het gezegd hebt, Sabine. We houden te veel ons mond. Hoewel ik betwijfel of we bij Anja verder zullen komen. Als hoofd van de afdeling heeft ze niets te zeggen in het wel of niet aannemen van verzorgenden. Hooguit dat ze bij een sollicitatiegesprek aanwezig mag zijn, maar de directie bepaalt dit uiteindelijk.'

Sabine knikt. 'Je hebt gelijk. Eigenlijk zouden we met ons allen een tegengeluid moeten geven. Ik weet niet hoe het met jou is, maar ik ben aan het eind van de dienst vaak gebroken.'

Loes kijkt haar opmerkzaam aan. 'Natuurlijk ben ik ook moe. Maar het is niet zo dat ik uitgeblust thuiskom en niet meer in staat ben om iets anders te doen. Bij jou dus wel?'

'Ja. Ik plof vaak op de bank en ben binnen een minuut onder zeil. Ik realiseerde me onlangs dat ik geen tijd meer heb voor mijn vriendinnen en dat ook de leuke, ontspannende bezigheden me steeds meer ontgaan. En dat omdat ik er te moe voor ben.'

Loes schudt haar hoofd. 'Het is juist belangrijk om naast deze baan je ontspanning en contact met je vriendinnen te houden. Ik wil niet negatief zijn, maar op deze manier kan het niet goed blijven gaan.'

'Dat realiseer ik me ook. Juist daarom heb ik twee weken vakantie gevraagd. Maar ook daar werd moeilijk over gedaan.'

De pauze is om. Sabine had graag wat langer met Loes willen praten.

'Sterkte, meid,' wenst Loes haar nog snel. 'En denk erom dat je die vakantie door laat gaan. Zo te horen heb jij het hard nodig! Denk aan jezelf.'

Een bemoedigende klap op haar schouder en Loes is alweer verdwenen.

Het is daarna opnieuw een race tegen de klok. Tijdens de pauzes draaien ze op halve kracht, omdat eerst de ene helft van de verzorgenden koffie gaat drinken en daarna de andere helft.

Sabine helpt een cliënt in haar rolstoel om haar daarna naar het dagverblijf te brengen, als ze verderop op de afdeling een lampje ziet branden. Zodra ze mevrouw De Jong heeft weggebracht, haast ze zich naar de zaal waar om hulp is gebeld. In de tussentijd dat ze naar het dagverblijf was, is er niemand geweest die tijd had om hulp te bieden op zaal 314.

Sabine slaakt in stilte een diepe zucht.

Het is mevrouw Van Lagen die bij het raam ligt en reikhalzend uit ligt te kijken naar een verzorgster die haar helpen wil. Het raakt Sabine vanbinnen als ze ziet dat er een trek van opluchting over het gezicht van de oudere vrouw glijdt. Opluchting, maar tegelijk is in haar ogen een spoor van schaamte te lezen.

'Zuster, ik heb een halfuur geleden al gebeld dat ik naar het toilet moest. Er kwam niemand. Ik kon het helaas niet meer ophouden.'

Sabine heeft het lampje bij de deur uitgedrukt en loopt snel naar mevrouw Van Lagen toe. Ze schuift meteen de gordijnen om het bed dicht.

'Mijn hele bed is nat!' Het klinkt wanhopig.

Sabine heeft met de oudere vrouw te doen. Je moet hier maar afhankelijk zijn van anderen. En dan maar liggen wachten totdat er eindelijk iemand komt.

Sabine trekt het bed open en ziet dat de lakens onder mevrouw Van Lagen nat zijn.

'Ik kon er echt niets aan doen,' verontschuldigt de vrouw zich. 'Het duurde te lang en ik kon het niet langer ophouden.'

'Ik begrijp het,' stelt Sabine haar gerust. 'Ik ga u helpen. Het komt helemaal goed.'

Aan het eind van de ochtend komt het team van artsen visites lopen. Sabine gaat rustig door met haar werk terwijl het groepje de bedden langsgaat. Even kijkt ze op, recht in de blauwe ogen van dokter Van Weteringen. Hij geeft haar een kort knikje en Sabine buigt zich weer haastig over naar haar cliënt. Ze kent dokter Van Weteringen als een hartelijke, betrokken man. De meeste vrijgezelle, vrouwelijke collega's dwepen met hem, waaraan zij zich altijd heeft geërgerd. Ze weet ook dat hij single is, en ze moet toegeven dat hij een sympathieke uitstraling heeft en een warmvoelend persoon is. Maar ze vindt het heel goedkoop om hem daarom openlijk achterna te lopen. Tot nog toe heeft het dan ook bij niemand succes gehad. Jorrit van Weteringen is nog steeds vrijgezel en blijft voorkomend en vriendelijk. Hoewel Sabine best kan begrijpen dat hij er op een dag meer dan genoeg van zal krijgen. Het zal misschien zijn ego strelen, maar op een gegeven moment zal het alleen ergernis opleveren.

Zij heeft er nooit aan meegedaan. Behalve dat ze deze arts graag mag, gaat haar hart niet sneller van hem kloppen. En zo moet het ook blijven.

Als Sabine later die middag weer thuis is, peinst ze over het gesprek dat ze met Loes heeft gehad. Ze vraagt zich af of het voor een deel aan haarzelf ligt dat ze het niet lang meer volhoudt. Nu ze weet dat Loes niet zo extreem moe is als zij, vraagt ze zich af of er niet meer achter zit waardoor deze klachten veroorzaakt worden.

Ze zou vaker met haar collega's moeten praten. In grote lijnen weten ze van elkaar hoe ze erin staan, maar de korte pauzes geven te weinig tijd om het hier uitvoerig over te hebben. Bovendien is het prettiger om tussen de drukke werkzaamheden door over andere onderwerpen te praten dan het werk. Een moment van ontspanning is juist zo belangrijk tussen al het gejaagde en tijdrovende werk in.

Haar gedachten gaan naar mevrouw Van Lagen. Morgen

moet ze een geschikt moment vinden om aan haar collega's te vragen hoe het kwam dat mevrouw Van Lagen zo lang op hulp moest wachten. En dat een nat bed het uiteindelijke resultaat was.

En eigenlijk weet ze het antwoord al: te druk… te weinig tijd… te weinig verzorgend personeel…

Sabine knijpt in haar frustratie het plakje ontbijtkoek dat ze in haar handen houdt, tot tientallen kruimels.

Welke weg moet Sabine gaan?

Sabine kan de werkdruk in het verpleeghuis waar ze werkt niet meer aan en ze krijgt gezondheidsklachten. Om tot rust te komen besluit ze samen met haar vriendin Annelot op vakantie te gaan naar een bungalowpark. Daar ziet ze een vacature voor medewerker in de kampwinkel. Sabine besluit het roer om te gooien en is dolgelukkig als ze wordt aangenomen. Met frisse moed begint ze aan haar nieuwe baan, maar al snel komen haar klachten terug. Ze krijgt onderzoeken in het ziekenhuis, maar de juiste diagnose blijft uit. Wat moet ze nu? Sabine is zo druk met haar eigen zorgen, dat ze de extra aandacht voor haar niet opmerkt... en ook de liefde niet.

Thea Zoeteman is een bekende naam voor de lezers van de familieromans. Ze schrijft sinds 2001 romans en zegt daarover: 'Ik houd van verhalen uit het "gewone" leven waarin je veel van jezelf kunt herkennen.' In 2015 won Zoeteman de Valentijnprijs voor het beste romantische boek met *De verloren zoon*.

ISBN 978 94 0191 594 6 NUR 344

9 789401 915946

www.zomerenkeuning.nl

Z&K